

Ekspedicija Slovenia Contest Cluba Kosovo – avgust 2008

Spremljajoč razvoj dogodkov na Balkanu v preteklih letih in upoštevajoč možnosti rojstva nove DXCC države je področje Kosova in Metohije burilo duhove med mnogimi radioamaterji po svetu.

Današnja aktivnost iz neke nove DXCC države predstavlja pravo sliko aktivnosti radioamaterske populacije, ki kljub jadikovanju o manjšem številu novincev in zmanjšanju članstva v radioamaterskih organizacijah, ob več kot sto tisoč zvezah v nekaj tednih, pravzaprav govori o potencialu te dejavnosti. No, ni namen govoriti o radioamaterski dejavnosti ampak o interesu, ki ga proži nova DXCC država na obeh straneh QSO-ja – na strani postaje, ki dela iz nove države in na strani vseh desetisočev, ki želijo novo »trofejo« na DXCC polju.

V SCC smo, tako kot ostali, spremljali razvoj stanja in aktivnosti, ki so pripeljale do razglasitve neodvisnosti in posledično možnost aktiviranja nove države. Ob tem je potrebno dodati še nekaj odločitev, ki jih je sprejel ARRL kot nosilec DXCC programa. Vsi se še spomnimo našega primera, ko smo (sicer ne takoj) vendar bili upoštevani kot nova DXCC država od dneva razglasitve neodvisnosti. Vendar so se po letu 1995 pričele dogajati zadeve, ki so prisilile ARRL k novemu definiranju kriterijev za določitev statusa držav (oz. entitet) na DXCC seznamu. Tako sedaj velja nekaj osnovnih kriterijev, ki jih mora entiteta izpolnjevati, da bi jo ARRL priznal in sicer bodisi članstvo v Združenih narodih, bodisi pridobitev identifikacijske oznake za državo s strani ITU. S tem se je ARRL pravzaprav preveč omejil, saj ne sledi npr. kriterijem ameriške administracije, ki priznava neodvisnost posameznim državam ne glede na članstvo v ZN. Kakorkoli, rezultat statusa Kosova je od februarja 2008 obvisel v zraku, saj zaradi pravice veta v varnostnem svetu ZN, Kosovo ne

more dobiti članstva, ITU pa je tako ali tako agencija ZN. Ob mednarodnem priznanju (trenutno skoraj 50 držav – med njimi so največje ZDA in glavnina članic EU) Kosova je pravzaprav neobičajno, da tudi ARRL ne upošteva tega objektivnega stanja, tako kot sta to storila CQ Magazine (CQ izdaja svojo inačico DXCC-ja z imenom CQ DX diploma in kot je storil DARC, ki je uvrstil Kosovo na seznam evropskih držav za WAE diplome in tekmovanja ter s tem posledično tudi Kosovo kot poseben množitelj v CQWW tekmovanjih). Kaj se bo izcimilo iz vsega, je težko reči, toda ARRL doživlja precej pritiskov, naj upošteva objektivno danost in prizna novo državo z dnem razglasitve njene neodvisnosti.

Ideja za delo iz Kosova je bila tiha želja mnogih tudi v našem klubu. V prejšnjem letu je na glas predlagal idejo o organiziranju dela iz Kosova Franc S59AA, ki pa se je po spoznanju, da statusa DXCC države ni mogoče pričakovati, nekoliko ohladil. Vendar pa je ideja živela naprej in z zbiranjem podatkov in možnosti (precej je pomagal Vito S56M, ki je preživel precej časa službeno na Kosovem pred nekaj leti), smo pridobili licence, ki jih je izdajala UNMIK-ova pisarna za frekvenčno načrtovanje. Precej dela je bilo vložene v samo pripravo projekta ekspedicije in želja je bila, da se oglasimo iz Kosova ob času razglasitve neodvisnosti. Pravzaprav smo bili pripravljeni za odhod v tistem času, vendar smo bili (dovolj) previdni in nismo aktivnosti izpeljali takoj. Zakaj? Vsi vemo, da se je situacija razvijala nekoliko drugače, kot je bilo pričakovano. Najprej je bila tu aktivnost skupine, ki jo je vodil OH2BH kot nekakšno mednarodno misijo dobre volje. Vabil nas je v njegovo skupino, vendar smo že ves čas priprav želeli ostati na svojih nogah. Drugič – splošno stanje na Balkanu je bilo precej razburkano in odmevi so bili precej burni, tako da ob nejasnem DXCC statusu ni imelo aktiviranje pravega smisla. Po priznanju CQ in DARC pa je dobila aktivnost iz Kosova svojo novo dimenzijo in sklenili smo, da se odpravimo na Kosovo za čas WAE CW tekmovanja v začetku avgusta.

V pripravah na pot smo bili v stiku z nekaj protagonisti radioamaterstva na Kosovem, s službenimi kolegi, ki trenutno službujejo tam in z bivšimi kolegi, ki tam živijo. Na ta način smo izbrali lokacijo za delo, ki se je izkazala za zelo primerno in ni bilo potrebno na mestu samem spreminjati načrtov. Že v pripravah smo se dogovorili za srečanja na lokalni ravni tako z radioamaterji iz Kosova kot z uradnimi predstavniki oblastnih organov Kosova za področje telekomunikacij.

Na Kosovu je opaziti izredno živahno dejavnost na področju gradenj. Predvsem so investitorji kosovske družine, ki imajo svoje člane razsejane po Evropi.

Zaradi stanja pred letom 1999, ko so bili ljudje na Kosovu pod velikim pritiskom in v veliki meri preganjani, je mnogo ljudi odšlo po svetu. Sedaj se delno vračajo, delno pa investirajo v nova domovanja. Ob vožnji po okolici Prištine je možno videti ogromno primerov, ko so na neki parceli na novo pozidane enake hiše (dve, tri ali celo več). To še ni zidava za trg temveč družine gradijo hiše za svoje družinske člane. Mimogrede – zakaj je toliko (skoraj vse) hiš brez fasad? Iz preprostega razloga, ker za hiše, ki še niso dokončane ni potrebno plačati davka! In tu smo pri enem od večjih problemov s katerimi se sooča nova država - delovanje institucij države. Če država ne bo znala »pobirati davkov«, ne bo imela možnosti preživetja brez pomoči od zunaj. Ta pomoč sicer prihaja, toda ne bo večno in če državne institucije ne bodo delovale, bo težko z delovanjem državnega sistema. Tega se sicer zavedajo, toda občutek dobiš, da vsi čakajo, da se bo nekaj zgodilo samo od sebe. Upajmo, da bo s pomočjo EU kmalu zaživela domača vladna administracija, ki bo vodila državo skladno s sodobno zakonodajo privzeto iz pozitivnih izkušenj držav EU.

Na razgovoru, ki smo ga imeli s predstavnikom lokalnih radioamaterjev Fetijem Fazlio (bivši YU8FF), smo pridobili precej zanimivih informacij iz prve roke. Radioamaterji so bili pred letom 1999 preganjani in niso smeli biti aktivni. Po letu 1999, ko je UNMIK prišel na Kosovo pa niso hoteli aktivirati YU8 prefiksa, ker je YU oznaka za Srbijo. Bivši člani radioamaterske organizacije so pripravljani na takojšnje aktiviranje dejavnosti, toda status mora biti urejen – torej morajo imeti svojo identifikacijo oz. svoj prefiks. Zato ne čudi njihov odpor oziroma nestrinjanje z delom na radioamaterskih frekvencah pod znakom YU8. Ob tem prihaja do zanimivega paradoksa, da so proti delu iz YU8 Srbi in prav tako domačini. Mi si predstavljamo, da je potrebno novo entiteto čimbolj promovirati na vseh področjih (tako kot smo sami čutili ob razglasitvi naše neodvisnosti) in to smo poskušali dopovedati tudi domačinom. Kakorkoli, ob sestanku smo jim predali nekaj materialov o organiziranju radioamaterske dejavnosti v Sloveniji ter dokumentacijo za izvajanje amaterskih tečajev in izpitov kot tudi ponudili pomoč in sodelovanje ob problemih, ki jih bodo imeli ob zagonu nove kosovske radioamaterske dejavnosti.

Kosovo čaka na nova mednarodna priznanja in delovanje države kot polnopravnega mednarodnega subjekta, kar pa je potisnjeno nekam v bodočnost – bodočnost, ki je lahko blizu ali pa daleč. Med drugimi prizadevanji si tudi na področju radioamaterstva prizadeva precej aktivistov doseči priznan status DXCC države in vključitev v IARU ter tako normalnega dela radioamaterske dejavnosti iz E8? 4N?

Tine Brajnik, S50A

YU8/S56M, Priština, Kosovo, 4 -13.8.2008

Z Robertom, S57AW, sem se v začetku letošnjega leta udeležil sestanka upravnega odbora SCC, kjer je kmalu po zdravici debata nanese na aktivnosti, ki jih bo klub letos izvajal. Ena od idej za promocijo SCC, ki se je ponujala dobesedno sama od sebe (ob realnem pričakovanju razglasitve samostojnosti), je bila aktiviranje našega kluba s Kosova.

Leto dni, ki sem ga preživel na Kosovu, kjer sem opravljal delo za policijo Združenih Narodov mi je, poleg poznavanja terena in načina pridobitve licence za radioamatersko delo, prineslo tudi nekaj znanstev, torej nekaj prednosti, na katera je SCC računal. In sem zato, kljub temu, da sem ob več priložnostih dejal, da na Kosovu nisem ničesar pozabil, pristal na sodelovanje. Na več področjih smo začeli izvajati aktivnosti za pripravo odprave, sam pa sem pričel urejati kosovske licence za pozivne znake YU8/S52A, YU8/S50A in YU8/S56M in jih za osebna znaka uspel tudi pravočasno pridobiti. UNMIK FMO, organ UN administracije na Kosovu, ki je bil do razglasitve Kosova za samostojno državo zadolžen za izdaje radijskih licenc, je podal obrazložitev, da klubski znak licence ne more dobiti.

Dogodki ob razglasitvi Kosova so nas skoraj prehiteli. In ker smo za odpravo ob priznanju planirali le cestni prevoz, smo glede na informacije in stanje na relacijah do Kosova sprejeli racionalno odločitev: odpravo smo preložili na kasnejši čas. In še vedno menim, da je bila odločitev zelo pravilna; ker ... »bilo je svašta!« On the way and on the two-way!

Kmalu po uvrstitvi Kosova na WAE listo, kar neposredno pomeni, da je YU8 množilec v EUDXC, se začnemo pogovarjati o novi odpravi. Prijavi se nas več, vendar na koncu ostane za na pot pripravljenih šest navdušencev: Fredi-S52ZW, Vito-S56M, Polde-S57U, Renato-S57UN, Frane-S59AA in Tine-S50A. RTV-jevca Roman-S58P in Leo-S50R na žalost nekaj dni pred odhodom pot odpovesta. Z nami pa nato odrine moj starejši, 12-letni sin Vito. Mu je bilo zanimivo in se je kar malo »vžgal« za radioamaterstvo. In bil je večji mir v hiši.

Načrtovati in pripraviti je potrebno kar nekaj stvari. V juniju skušamo pridobiti licenco za YU8/S59AA, z namenom zagotovitve še ene postaje, ki morajo biti na licencah navedene s serijskimi številkami. V kratkem (po treh tednih) pride odgovor uslužbenke UNMIK FMO, da so v »tranziciji« in da novih licenc urad ne izdaja. Dobro. Dogovorimo se, da je najbolje uporabiti znak YU8/S56M, saj gre za znak, ki je bil na Kosovu že aktiven. Marsikdo ve, da je lastnik te licence (bivši) pripadnik UNMIK administracije, in tudi moje rojstno ime Vitomir pri YU postajah ne vzbuja kakšnega hudega odpora. HI

Za S56M »contest vehicle« Chrysler voyager si v dneh pred odhodom nabavim prtljažnik, si sposodim dva 300-litrska strešna kovčka, vozilo servisiram in ga pripravim za pot. Kar nekajkrat je potrebno obiskati Franeta-S59AA, da pripraviva vse stolpe, rotorje, kable, aluminij, žice in pripadajočo opremo, ki se bo peljala z avtom.

No, pa se končno le pričnemo zbirati. 4.8. zjutraj ob 4.00 pri meni, ob 5.00 pri S57U, uro kasneje smo že na Hrvaškem. Z našim vozilom, mojo staro ameriško trafiko, se kmalu po odhodu prično dogajati stvari, ki se mi dotlej še nikoli niso: avto se trese, klima naprava poliva vodo v notranjost avta, zaradi klime se meglijo stekla, naprava spušča dim, brisalci se prižigajo pri vklopu smernika... Pa se po prihodu domov izkaže, da to ni bil »osmi potnik« Murphy, pač pa zaradi zračnega čepa v klima napravi voda ni mogla drugam, kot v avto in je z občasnimi stiki povzročala zgoraj navedeno dogajanje. Eh. Bljak. GRRR.

Na mejah problemov ni. Nam povečini le pomahajo, tako, da je čakalna doba skoraj krajša, kot na cestninskih postajah. Seveda zaradi dveh kovčkov na strehi vozimo počasi. Pa tudi načrt je, da Tine in Frane, ki sta na pot krenila z letalom, najdeta primeren motel, ostali pa do večera pridemo tja. SKED z Robijem, S57AW v Beogradu nato olajša potovalno muko.

Po krajšem ogledu mesta se nato še nekajkrat ustavimo na črpalkah in gostilnah ob Ibarski magistrali, da bi nato bili na meji Srbije s Kosovom malo pred šesto zvečer. Na Srbski strani le kontrola mojega vozniškega in prometnega dovoljenja, saj tam meje ne priznajo in je to le nekakšna prometna kontrolna točka. Po kratki debati o policijskih plačah smo že pri policistki kosovske policijske službe srbske narodnosti, ki popolnoma nezainteresirano pogleda moje vozniško dovoljenje in nas napoti v notranjost Kosova. Vojaki NATA in UNMIK policisti se nam le nasmihajo in nas pozdravljajo. Carinske kontrole tu ni. Pred Mitrovico še policijska kontrola (»Ajde zdravo kolega«) in šele na meji med srbskim in albanskim delom Mitrovice se ustavimo na kontrolni točko NATA, kjer do nas pristopi kosovski carinik in nas vpraša: »Jima li neki kontrabant, majstore?« »C CC ... sami pošteni...in blablaba« In nas nato brez težav spusti naprej. Pa se nato nekaj po osmi uri zvečer dobimo v motelu v južnem delu Prištine. Pivo pa še kar paše, ta večer. In še kak. Itak.

5.8. se prične dogajati. Sestavljanje stolpov, antene, žice, kabli, juhu. Madona, človek bi samo to lahko delal celo življenje. Je pa bila vročina strašna in sem se res bal, da bi kdo dobil sončarico. Sem bil kar malo zaskrbljen, ko se eden od članov ekipe ni takoj odzval na trkanje po vratih njegove sobe... No ja. Mogoče bi koga lahko ugonobil tudi vonj v kateri izmed sob. Motel so sicer zgradili pred štirimi leti, deluje pa kot, da bi ga pred dvajsetimi. Že prvi dan obiščem svojega bivšega stanodajalca Ratka v Lapljem selu, si pri njem sposodim vrtalko, ki jo potem ne potrebujemo. Ampak je pa dober razlog, da se proti večeru vrnemo do njega, saj je ob njegovi hiši lokal Dragan, ki ima najbolj mehke in okusne vešalice v tem delu Balkana. In to je bil sploh drugi razlog mojega prihoda na Kosovo (HI).

Sicer sva z Vitkom glavna za logistiko. Vsakodnevno iz bližnjih trgovin, burek-džinic in čevap-džinic prinašava malico, pijačo, sadje... Kdor je prost, se nama pridruži pri vožnji in ogledu mesta, obisku trgovinic, bazena ipd.

Ko imam čas, obiščem tudi kakega znanca. Npr. Boytcha-LZ1BJ v Čaglavici, Mravljo, slovenskega policista UNMIK na Taslidžu, Slovenca Marka, uradnika v EULEX, ki je tu že tretje leto (prej v EUPT) na Germiji, nato Američana Eda Tovesa, ki me zopet vabi na Haiti, pa Sabita iz UNMIK KPS FMU, Ukrajinca Andreyja, Grka Panosa...

V zgradbi policije srečam toliko poznanih, da mi zmanjkuje časa. Razveselim se bivših sodelavcev Šerifa, Bese, Bekima, Taibe in seveda najbolj Saliha-Bacaloka-Backa. Backo (se ga še kdo spomni iz mojega potopisa iz leta 2005/2006) nas obišče tudi v našem motelu, kjer mu pokažemo tehniko in antene in se nato skupno družimo. Prisoten je tudi, ko se srečamo s Fazlijem Shalo, ki je vodja UNMIK FMO in bo najbrž šef novega kosovskega APEK, če bo šlo po načrtih. Sali je zopet pokazal voljo in organizacijske sposobnosti, ko nam je souvenirje, ki so v Prištini po 8 evrov in se cene ne da zbiti, uredi po 6 evrov. Njegov znanec v Peči je predmete kupil, jih dal vozniku avtobusa, ki jih je dostavil do Prištine, s Salijem pa sva mu preko šoferja poslala denar. Ni bilo veliko profita, vendar dovolj za večerjo pri Draganu. Ali v Dukatu v Kosovski Gračanici, kjer imajo Dunajski zrezki po 80 dag in so velikosti 17-inčnega monitorja. Je natak ob tem, ko je prinesel hrano na mizo (pa je itak nismo mogli jesti) dejal: »V Srbiji so majhne porcije, tu so ravno prave!« Pa so res.

Zadnji večer nas v Dukatu obišče še upokojeni ruski major KGB, kasneje policist redne policije Alexej Danilov. Pred leti je sanjal o tem, da bi si kupil hišo v Prekmurju. Pa je tudi tam predrago za Ruse njegovega ranga in standarda. Alexej je sedaj volonter pri ZN, najbrž pa še vedno ne more iz kože. Npr.: sredi Prištine smo se na 10 ali 15 metrov pozdravljali z »Zdravo, moj najljubši KGB agentek!« in/ali: »Hello Slovenian mafia!« Smo se pa v letu z njim in z Alexsandrom, RN3QVW res veliko nasmejali. »Ziz. And Zed waz z timz!?!« (Russian english - To. In to so bili časi!).

Seveda sem nekaj ur predsedel tudi za postajo. Sem pa svoje dežurstvo z veseljem prepustil komu, ki je v tistem trenutku imel veselje za klofarijo. Jaz sem namreč s to »klobaso« od callsigna že v času svoje misije na Kosovu kar nekaj zvez naredil. So me pa fantje za WARC bande navdušili. In tudi za 50 Mhz. Enkrat, ko bo čas...

Sicer pa. V mejah pričakovanega. Če za Indijo pravijo, da je dežela nasprotij, kaj bi lahko rekli za Kosovo? V zadnjih dveh letih se je naredilo ogromno in nič. Ceste, štiri- pasovnice z dodatnima servisnima pasovoma za lokalni promet in izvoze tako hitijo graditi, da sem se nekajkrat skoraj izgubil. Zgradbe na relaciji Priština - Uroševac, za katere denarna sredstva domačini pravijo, da zanje kapljica znoja ni potekla, rastejo kot gobe po dežju. Kvadratni meter zemlje, ki jo Albanci počasi, sistematično kupujejo od Srbov, je narasel na 300 evrov za kvadratni meter. Natak v

našem motelu (ki ima sicer kar zadovoljiv obisk, predvsem parov za neprimerno krajši čas, kot tam bivamo mi), ima 150 evrov mesečne plače. Povprečna plača tu ne presega 200 evrov. Nekateri artikli, predvsem hrana, so tu nekoliko cenejši, večinoma pa so cene enake, kot pri nas. Nezaposlenost je večja od 80 procentov, za rajo denarja ni. Lahko bi rekli, da tudi dodane vrednosti tu praktično ni. Življenje na Kosovu ima popolnoma drugačno dimenzijo. Razvrednoteno je do te mere, da je cena bilo kakšne »storitve« od 10 evrov naprej... Kosovarjem je težko razložiti in jim razumeti, da »kar nekaj« počneš z lastnimi sredstvi, in da za to celo nisi plačan. Nisem preverjal, ali pomen besede konjiček, hobi, ljubiteljstvo tu poznajo ali jo imajo v svojem jeziku.?

Teden naše aktivnosti je hitro minil. Ko v torek proti večeru podiramo antene in se odpravimo na našo zadnjo skupno večerjo na Kosovu, lahko še skupno in v miru komentiramo dogodke zadnjega tedna. Ugotovimo in se strinjamo, da gremo s tako ekipo lahko bilo kam. Le nekatere tehnične zadeve izpilimo ... in tu smo.

Sedaj lahko priznam, da mi je bilo v želodcu večkrat težko, ko sem začutil »cukanje« in »crkovanje« motorja na avtu, kar je bila posledica zgoraj navedene težave. Vendar se je nato tudi vse ostalo speljalo, kot je treba. Na poti nazaj do Srbsko-Kosovske meje ni nobene kontrole več. Mednarodni policist v Leposaviču nas le pozdravi, na srbski strani nas kontrola na meji in kasneje radarska kontrola, v katere zasedo smo padli, po krajšem pogovoru le pozdravi s »srečno, kolega.« Še zadnja pleskavica v lepinji v Srbiji in po najkrajši poti na avtocesto Niš-Beograd-Ljubljana; čimprej domov.

Frane, Tine, Polde, Fredi, Renato in Vitek. Še enkrat hvala za prijetno in nepozabno druženje.

73 de Vito, S56M

Tehnika na Kosovu

Radijske postaje, ki smo jih lahko peljali na Kosovo so bile vezane na dve licenci, ki ju je izdal UNMIK že v začetku februarja za znaka S50A in S56M. Na dovoljenjih so bile razen tipa postaj navedene celo serijske številke, definirane so bile tudi antene in izhodna moč postaj (100 W). Da bi lahko uporabili še tretjo postajo smo naknadno zaprosili še za licenco za S59AA vendar brez uspeha - UNMIK je odšel in s tem tudi vsa nadaljnja dovoljenja. Zaradi možnih komplikacij pri prečkanju kosovske meje smo se dogovorili, da S50A in S59AA, ki potujeta z letalom vzameta postaji s seboj kot ročno prtljago. Na pot smo torej odšli le z IC-756 PROIII in TS-850, prešvercali pa smo še malo FT-857, ki je bila namenjena predvsem za delo na 6 metrih in za nujno rezervo. Čez meje je šlo gladko kot po maslu, le pri kontroli prtljage v Zagrebu je policist pri Tinetu na rentgenu opazil neznan predmet in sledilo je odpiranje kovčka ter razlaga čemu služi ta mehanizem – bila je namreč ročka od tasterja...

Od anten smo doma pripravili tribander TH-33jr, lahki S56M/S59AA 2-el yagi za 17 m in 3-el za 12 m, 5-el yagi za 6 m, »ribiško« GP za 30 in 40 m ter dipola za 80 in 160 m. Od drogov smo imeli teleskopskega za TH-33jr ter "horuk" drog višine dobrih 7 m za obe WARC yagici: tik nad rotorjem 12 metrsko in dober meter nad njo 17 metrsko. V opremi je bil še manjši drog za 6 metrsko anteno ter 10 m epoksi drog za oba inverted dipola. Ves »hardware« s kabli vred je prepeljal na Kosovo Vito S56M v dveh strešnih kovčkih.

Zahvaljujoč prizadevanju v Prištini službujočega predstavnika SV smo od več možnih hotelov in motelov v okolici Prištine izbrali enonadstropni objekt z ravno betonsko streho, na kateri je bilo mogoče

postaviti praktično vse kar smo potrebovali. Tako smo po prihodu že prvi delovni dan sestavili in na plato postavili vse tri drogeve z Yagi antenami, GP za 30 in 40 m z 10 radiali pa smo postavili na travnik kakih 10 metrov severno od poslopja.

Zaradi medsebojnih motenj (nismo namreč imeli WARC filtrov) smo drugi dan sneli s strehe WARC anteni in ju postavili na travnik, v bližino GP. S tem smo sicer izgubili 6 metrov višine, a anteni sta kljub temu solidno delali. Dipol za 80 m smo postavili koncem tedna, pred WAE kontestom, 160 metrskega pa dan kasneje. Vrh dipolov je bil cca 17 metrov nad zemljo, kraki so se spuščali prav do zemlje, zato ju je bilo treba krepko skrajšati. Vsi KV kabli so bili 6 milimetrski H-150, razmeroma kratki, malo daljša (30 m) sta bila le kabla obeh dipolov. Pri prilagajanju anten smo s pridom uporabili MFJ antenski analizator.

Z radijskimi postajami smo imeli precejšnjo smolo - kmalu je na oddaji odpovedala TS-850, a smo jo z nekaj copnije le uspeli usposobiti, tako da je delovala do konca ekspedicije. Slabše je bilo z IC-756, ki je po treh dneh nepreklicno odpovedala. Nadomestili smo jo z FT-857, katero sta sicer uporabljala Fredi in Renato na 6 metrih, žal pa je bila brez CW filtra, tako da je na

KV služila v glavnem za SSB.

Na lokaciji je, kot je na Kosovu običaj, pogosto prihajalo do izpadov omrežja, motelček pa je imel k sreči močan in napetostno stabilen generator, katerega pa je bilo treba ročno zaganjati. Pri preklopih so nastajali napetostni sunki, ki so bili verjetno tudi razlog za smrt ICOM-a.

Ker je bila to prva M/M ekspedicija s takšno opremo je dokaj logično, da je prišlo tudi do problemov, katerim bi se lahko že a priori izognili: PC, ki ga je zaklenila VF, je bil očitno preobčutljiv za VF. Ob dosledni VF zapori za vse priključne kable in vmesnike bi verjetno deloval, izbor manj občutljivega PC pa bi bil še boljša rešitev, saj je nadomestni deloval brez problema. Zoper izpade postaj se razen zadostne rezerve ne da kaj prida narediti, za nemoteno delo dveh ali več postaj hkrati pa so pri vsaki postaji potrebni filtri za vseh 9 bandov. Mi žal filtrov za WARC-e nismo imeli, imeli smo le filtre za 6 bandov, ki pa niso popolnoma odpravili medsebojnih motenj.

Frane S59AA

Programska podpora in ON-LINE log za YU8/S56M

Na enem izmed prvih pripravljalnih sestankov za DX-pedicijo smo se dogovorili, da bomo za delo uporabljali programski paket od N1MM, ki omogoča delo tudi DX-pedicijam. Vsi operatorji smo se zavezali, da se bomo podrobno seznanili s tem programom pred samim začetkom DX-pedicije. Za dobro in nemoteno delo je bilo potrebno razmisliti tudi o možnosti priprave ON-LINE loga za čas aktivnosti iz Kosova. Na pomoč nam je priskočil Danilo-S50U, ki ima bogate izkušnje z ON-LINE logi in se mu zahvaljujemo za njegov velik angažma. Predlagal nam je uporabo programske rešitve s strani Mariosa Nicolaou – 5B4WN. Mariosova rešitev, ki je v tem trenutku zagotovo daleč najboljša med vsemi ON-LINE logi (edini problem je bil, da ne podpira logov narejenih z N1MM programom). Glede na predhodni dogovor, da bomo uporabili N1MM program, je bilo neprimerno pričakovati, da bi se sedaj preusmerili na novo programsko rešitev, še posebno, ker nihče od nas ni poznal WIN-test programa, ki edini ustvari dnevnik primerne za Mariosov ON-LINE log. Danilu-S50U sem razložil problem, obljubil mi je, da se bo pozanimal pri Mariosu ali je pripravljen prilagoditi njegov program za loge, ki jih pripravi N1MM. Po nekaj dneh mi je Danilo odgovoril, da bo poskusil, ter da naj pripravimo testne dnevnik s pomočjo N1MM programa. V zelo kratkem času je bil Mariosov program pripravljen tako, da ga je Danilo instaliral na strežnik, ter ga testno zagnal cca. dva tedna pred našim odhodom na Kosovo. Na tem mestu bi se rad iskreno zahvalili Mariosu -5B4WN, da nam je omogočil uporabo njegove programske rešitve, kot tudi Danilu, ki je celo stvar realiziral v zadovoljstvo vseh, ki so ON-LINE log uporabljali med samo DX-pedicijo in nam zagotovili boljše delo z manj dvojnimi zvezami. Dejansko je ON-LINE log spodbudil tekmovalnost med posamezniki, saj lahko vsakdo vidi koliko band/modov je naredil posameznik. Tako nas je DJ7YR delal na 21 bandih/modih, od S5 postaj pa je na prvem mestu S51U s 17 band/mode.

Po prihodu na Kosovo smo seveda najprej začeli postavljati antene, kjer je potrebno veliko skupinskega dela in močnih rok. Delo na betonski terasi pri cca. 40 stopinjah Celzija ni ravno najlepši del ekspedicije, ki pa je absolutno nujno in verjetno najbolj pomembno! Ko je šlo delo s postavljanjem anten proti koncu sva s Tinetom-S50A začela pripravljati PPS. V ta namen smo določili Fredijevo sobo, ki je bila v vogalu stavbe in se je izkazala kot najbolj primerna. Postaji (IC-765PROIII in TS-850SAT) sta bili kmalu v zraku, pripraviti je bilo potrebno še program N1MM, tako, da so bile funkcijske tipke na obeh računalnikih identične, zaradi lažjega prehoda operatorjev z ene postaje oz. računalnika na drugi. Odločili smo se da bomo delali v ESM načinu (tipka Enter odda sporočilo, ki je v tistem trenutku primerno, tako da je bila celotna zveza narejena samo s pritiskom na tipko Enter, razen v primeru ponavljanj). V začetku je bilo med delom malo

»lovljenja« po tipkovnici, vendar ni nihče imel večjih težav. Za delo v telegrafiji smo v glavnem uporabljali izključno tipkovnico, saj je bila na ta način dosežena največja ekspeditivnost ob najmanjšem možnem številu napak pri oddaji, kot pri samem logiranju. N1MM se je pokazal kot izvrsten program za delo tudi na ekspedicijah, omogoča delo na vseh načinih dela in dovoljuje dvojne zveze, ki so na DX pedicijah nekaj povsem običajnega, čeprav nekoristne. Vsak operator je ob začetku svoje »izmene« vpisal svoj pozivni znak, ki se je pojavil tudi na ON-LINE logu na internetu. Nekajkrat se je posameznikom primerilo, da so enostavno pozabili vpisati svoj znak, v tem primeru se je v log zapisal pozivni znak postaje YU8/S56M. Podobno se je dogajalo ob izpadih zaradi RF polja oz. prekinitvi električnega napajanja in električnih sunkih ob preklopu, zaradi česar je bilo potrebno ponovno zagnati N1MM. Korigiranje v dnevniku za nazaj ni imelo nobenega smisla, ker bi izgubili preveč časa. Na žalost nismo predvideli povezave obeh računalnikov z računalniško mrežo. Tako bi lahko imeli obe postaji dostop do Clustra, kot tudi pregled nad vsemi zvezami na obeh postajah. Imeli smo nekaj težav z RF poljem, saj nismo imeli nikakršne ozemljitve (motel ima namreč centralno gretje v tleh, tako da tudi ta rešitev z napeljavo centralne kurjave ni bila možna). Po odpovedi enega izmed notebookov in IC-756PROIII smo praktično delali z eno postajo, saj mala FT-857, za katero smo imeli vmesnika samo za čitanje frekvence, ki prvotno sploh ni bila namenjena za delo na KV, zaradi močnega polja iz drugih obsegov ni bila v stanju delovati v takem okolju posebno pri šibkih signalih.

Šele tretji dan našega bivanja na Kosovu smo uspeli dobiti Internet povezavo, ki ni bila nič drugega kot WI-FI z zunanjo parabolo na terasi obrnjeno v smeri nekaj kilometrov oddaljenega ISP. Povezava je bila zelo zelo počasna, še posebno zvečer oz. preko sobote in nedelje. Stvar je delala tako počasi, da tudi geslo pri logiranju ni bilo prepoznano, hi! Kje je bil vzrok za počasnost nismo uspeli ugotoviti, ali je bila krivda v WI-FI povezavi ali v slabi povezavi ISP v mednarodno Internet omrežje. Loge smo pošiljali vsak dan zgodaj dopoldan in to iz vsake postaje oz. računalnika posebej, vedno celoten dnevnik. Tako smo se izognili dolgi zaustavitvi dela na posamezni postaji in preprečili morebitno nekompletnost dnevnikov. Danilo je vse to potem pripravil za objavo na Internetu in pripravil kratka dnevna sporočila za objavo, ki smo jih poslali. Dvakrat pa se je celo zgodilo, da smo morali iti v nekaj kilometrov oddaljeni Cyber caffe in od tam oddati elektronsko pošto z dnevniki. Tu smo naleteli na manjše težave z albansko tipkovnico, ki ima poleg spremenjenega položaja posameznih znakov (uf, kako sem iskal @), kar 36 črk albanske abecede! Glede na kronično pomanjkanje električne energije na Kosovu je seveda Cyber caffe imel svoj električni generator, sicer z E-maili ne bi bilo nič. Sicer pa ima vsaka trgovina

svoj mali generator, kar na pločniku pred trgovino. V glavnem so to dvotaktni motorji in lahko si predstavljate smrad na ulici v večernem času. Kljub počasnemu Internetu smo na enem izmed računalnikov skoraj vedno imeli povezavo preko Telnet na enega izmed S5 Clustrov (S50DXS in S50CLX). Sporočali smo kje smo trenutno aktivni in sprejemali opozorila o morebitnih odpiranjih na višjih obsegih oz. 6 metrih. Ko so posamezniki ugotovili, da smo ON-LINE na Clustru, so začele deževati zahteve za delo na različnih obsegih in načinih dela. Nekateri smo lahko upoštevali, druge pa enostavno zaradi premalo opreme nismo bili v stanju upoštevati.

Za delo na RTTY je bila predvidena samo ena postaja z dokaj omejenim časom, saj RTTY ne omogoča tolikšnega števila zvez na uro, kot je to možno v SSB ali CW načinu. Vendar je bilo povpraševanje dokaj veliko tudi za ta način dela. Delali smo z N1MM in MMTTY programom v FSK načinu dela. Pri najhujših pile-upih se enostavno ni dalo izluščiti posameznega pozivnega znak, oz se je dogajalo to, da se postaje niso vračale po oddanem raportu, tako da je bilo potrebno tudi večkrat ponoviti raport, kljub temu, da smo na koncu vsake relacije oddali korespondentov pozivni znak! Pri prehodu na SPLIT način dela se je redno dogajalo, da postaje razen redkih izjem niso prešle na SPLIT način dela. Tukaj se je očitno pokazala nezkušenost posameznikov, ki ne znajo nastaviti postaje na SPLIT način dela v RTTY načinu. Sedaj mi je jasno zakaj nimam nikoli problema narediti DX postajo od doma, ko DX postaje zahtevajo SPLIT način dela, hi!

DX-pedicija je bila odlična izkušnja za naprej. Pri morebitnih bodočih ekspedicijah je potrebno zagotoviti več opreme (postaj in prenosnikov), obvezno postaviti interno računalniško mrežo ter zagotoviti boljšo povezavo z Internetom.

Polde, S57U

Ekspedicija na Kosovo YU8 - dobro, slabo in statistično

Po končani ekspediciji v YU8 - Kosovo smo člani ekspedicije dolžni prikazati delovanje naše ekipe SCC članom in z veliko mero hvaležnosti tudi našim sponzorjem. V tem članku bi rad opisal delovanje ekipe, ki se je morala marsikdaj prilagoditi nepoznanim okoliščinam in se marsikdaj prepustiti tudi sreči. V mislih imam pomanjkanje elektrike, vode za tuširanje, interneta in seveda poti, ki se je za prekmurski del ekipe začela že ob 0130 preko Ljubljane, Beograda, mejnega prehoda Leposavić skozi Kosovsko Mitrovico proti Prištini. Pot je po asfaltirani cesti dolga približno 1000 km in je za oko zelo zanimiva. Predvsem imam v mislih pokrpane ceste v južnem delu Srbije, ko krpice na asfaltu izgledajo kot računalniška igrica tetris.

Beograd je bil naš prvi zares pravi postanek obogaten z kosilom, kot ga vedo pripraviti samo domačini. Hvala Robertu, S57AW za sprejem in dobro izbiro restavracije. Od Beograda naprej smo nadaljevali pot po magistralnih cestah do našega cilja. Mejo med Srbijo in Kosovom smo prestopili na mejnem prehodu Leposavić, ki je bil na dan Kosovske samostojnosti požgan. Pred samim prehodom nas je najprej ustavila srbska policija, na samem prehodu enote UN po nekaj km naletimo na check point KFOR-a. Doživimo še ponovno kontrolo srbske policijske patrulje in precej globoko na območju Kosova tudi njihovo patruljo. Res da smo jih preživeli dostojno in pošteno, vendar je bil strah prisoten v vsaki glavi. Saj občutek, ko te stalno ustavljajo do zob oboroženi vojaki ali policisti ni najbolj prijeten. Take stvari si v Sloveniji oz. EU težko predstavljamo.

Kar se tiče samega radioamaterskega dela iz Kosova lahko rečem, da je bilo popolnoma izkoriščeno. Načrt dejavnosti vsakega operaterja je bil enakovredno razdeljen z urnikom, katerega je pripravil Polde, S57U. Urnik je določal aktivnosti vsakega udeleženca ekspedicije na vsaki postaji posebej z možnostjo zamenjave operaterja. Čez pregled urnika se je ugotovilo, da se vsakemu op-u ponuja možnost klofanja podnevi in ponoči čez celoten termin ekspedicije. Ekspedicija je bila namenjena promoviranju nove WAE entitete v tem zelo zahtevnem tekmovanju. Tine, S50A je že in verjetno še bo ob kaki priložnosti razložil širši pomen tega. Med večjimi slovenskimi tekmovalci verjetno kroži vprašanje, ali ima naš dosežek oz. klofanje sploh kak pomen. Primerjanje z ekspedicijami kot so famozne VP6 in 3B9 nima nobene osnove. Število oddelanih zvez je tudi rezultat aktivnosti ene same low power postaje, v začetku ekspedicije dveh, nikakor pa ne more biti primerjava z šestimi ali večimi postajami, ob predpostavki da so te države na most wanted DXCC...Čez vse dni ekspedicije sem opazil, da v ekipi ni bilo kreganja in nesoglasij. Vse se je dogovarjalo in urejalo v mirnem tonu katerega bi bilo treba prenesti v marsikatero

sredino. Celotna ekipa je delovala homogeno pri postavljanju, pospravljanju, popraviljanju najsi bo anten ali česa drugega. Verjetno je zato bila kriva starostna sestava udeležencev. V zadnjem EUHFC sva z Renatom S57UN dajala letnico 15 (S515SCC), ostali pa okrog 50 in 63....(z vsem dolžnim spoštovanjem). V tem delu bi se rad zahvalil tudi našemu perfektnemu šoferju Vitu, S56M in njegovemu Chryslerju, ki si bo to pot verjetno dobro zapomnil (brisalci, voda, para....). Za tehnične stvari ekspedicije sta skrbela Tine S50A in Frane S59AA, za računalniški del je skrbel Polde S57U. Seveda ostanemo še Vito S56M, Renato S57UN in jaz, ki pa smo skrbeli za klofanje, hrano ter dober duh ekipe, hehehehe...

Program N1MM logger je deloval odlično, občasno je bilo na tipkovnici preveč tipk, a sta jih Polde in Renato v najkrajšem času eliminirala. Glede na to, da smo spoznali pogoje dela v Prištini, je naša ekspedicija postavila temelje ob morebitnem ponovnem klofanju iz te države ob priznanju Kosova kot nove DXCC. Takrat se bomo maksimalno potrudili, da bomo izčrpali vse vire in možnosti, da bomo primerljivi z velikimi DX-pedicijami.

Slabosti, na katere se lahko računa v teh krajih:

- prekinitve električnega toka cca 4-5 krat dnevno,
- nedelovanje klasičnega interneta,
- licenca izdana za 100 watov in
- motnje postaj, ki niso naklonjene spremembam, posebno na nižjih bandih

Za dobro bodočih ekspedicij je potrebno standardizirati določene zadeve in opremo. Mislim predvsem na to, da se morajo vsi udeleženci spoznati na vso opremo v danem trenutku.

- Vsi udeleženci morajo imeti poleg napajanja iz vtičnic tudi UPS-e,
- vsi udeleženci morajo imeti prenosne računalnike z vsemi potrebnimi interfaci za povezavo z oddajnikom, da je menjava med njimi enostavna ob morebitnih okvarah,
- vsi udeleženci se morajo spoznati na osnovni tekmovalni oz. logging program,
- vsi udeleženci se morajo povezati v računalniško mrežo in internetno povezavo (predlagam internet preko GSM - naš ponudnik Mobitel na Kosovu),
- zaželeno bi bilo, da ima vsak operater svojo postajo,
- plan oziroma urnik dela se je izkazal kot odlična stvar in ga priporočam tudi drugim,
- antene in celotno tehniko je potrebno preizkusiti pred odhodom na ekspedicijo in
- postaviti monoband antene.

To bi na kratko bilo moje videnje te ekspedicije na koncu pa bi rad dodal še statistične podatke, ki sta jih obdelala Renato, S57UN in Polde, S57U.

Ekspedicija je trajala 9 dni. Za postajami smo bili aktivni 171 ur, kar znese 7 dni in 3 ure. V tem času je bil Tine, S50A aktiven v WAE tekmovanju. Ostali čas smo porabili za pot, postavitve, pospravljanje anten, ogled Prištine itd.

Prvič se je znak YU8/S56M pojavil na bandu 5.8.2008 ob 14:18 GMT na 14 MHz, zadnjič pa 13.8.2008 ob 04:00 GMT na 10 MHz. V tem času se je na DX Summit nabralo 1000 spotov. Kar pomeni da je naša ekspedicija bila zanimiva.

9.8. in 10.8. je Tine sodeloval v WAE tekmovanju v low power kategoriji in naredil 425 QSO na vseh bandih, od tega 205 različnih znakov. V tem času smo bili aktivni samo na WARC in 6 m bandu.

Na 6 m bandu smo vzpostavili 386 QSO, od tega 341 različnih znakov.

Na frekvencah od 1,8-28 MHz izven tekmovanja vključno z WARC bandi pa smo naredili 10.326 zvez od tega 5778 različnih znakov. Torej skupaj:

11.137 QSO / 574 DXCC / 40 CQ Zon

Statistika po bandih, modih, kontinentih.....

Band	AF	AS	NA	SA	EU	OC	AN		CW	SSB	RTTY
160	0	1	0	0	151	0	0	152	138	14	0
80	2	28	30	7	510	1	0	578	389	191	0
40	14	151	215	20	1456	8	0	1864	1475	363	29
30	3	148	145	3	989	0	0	1288	1152	0	140
20	16	472	406	22	2742	9	0	3667	2130	1434	110
17	2	153	50	1	1086	1	0	1293	982	298	16
15	5	33	24	15	531	1	0	609	363	246	0
12	3	1	0	0	428	0	0	432	274	158	0
10	2	14	12	5	834	0	0	867	509	359	0
6	1	7	0	0	379	0	0	387	245	142	0
Skupaj	48	1008	882	73	9106	20	0	11137	7657	3205	295
SSB	10	87	47	2	3054	1	0	3201			
CW	38	902	834	71	5777	19	0	7641			
RTTY	0	19	1	0	275	0	0	295			
Skupaj	48	1008	882	73	9106	20	0	11137			

Qso po dnevih.....

5.8.	470
6.8.	1710
7.8.	2353
8.8.	1675
9.8.	987
10.8.	954
11.8.	1511
12.8.	1452
13.8.	25

po dxcc.....

160	34
80	66
40	73
30	61
20	87
17	58
15	59
12	49
10	60
6	27

V dobrih sedmih dnevih smo za postajami presedeli 171 ur, naredili 11.137 zvez, kar je nekje 65,12 zveze na uro. Operaterji smo se za postajami menjavali po planu dela tako da je vsak lahko delal v dobrih in slabih

pogojih, podnevi in ponoči. Številke izgledajo takole, ker pa malenkost odstopajo od gornjih podatkov so zato

krivi nepravilno sprejeti znaki, T9 postaje in postaje iz ladij MM.

Operator	160	80	40	30	20	17	15	12	10	6	SSB	CW	RTTY	Skupaj
S50A	13	51	233	169	277	627	52	345	23	0	492	1298	0	1790
S52ZW	0	186	849	228	1773	309	145	6	272	116	1812	2072	0	3884
S56M	19	167	521	364	106	25	13	4	8	0	43	1184	0	1227
S57U	10	10	29	276	429	39	0	53	161	60	31	681	295	1067
S57UN	102	89	79	163	755	177	162	0	300	210	849	1189	0	2037
S59AA	8	77	156	92	323	119	237	24	57	0	38	1055	0	1093
LZ1BJ	0	0	0	0	11	0	0	0	47	0	0	58	0	58
	152	580	1867	1292	3674	1296	609	432	868	387	3205	7657	295	11156

Naredili smo tri zveze s postajami, ki delajo na Kosovem: YU8/CT1FKN, YU8/HB4FG in YU8/LZ1BJ, ki nas je tudi obiskal.

Naredili smo tudi 134 različnih S5 znakov s katerimi smo vzpostavili kar 388 zvez na vseh bandih. Kar lepa številka, res da se težko primerjamo z naslednjimi podatki a vseeno smo po številu zvez na državo prehiteli kar tri naše sosede.

Država	160	80	40	30	20	17	15	12	10	6	SSB	CW	RTTY	Skupaj
S5	18	38	89	43	111	30	18	11	17	13	139	236	13	388
9A	2	7	25	12	37	3	1	1	2	4	27	66	1	94
DL	41	107	228	237	537	246	160	144	233	125	695	1283	80	2058
HA	5	22	59	24	56	20	9	5	4	0	50	143	11	204
I	16	31	117	79	244	72	30	34	68	19	351	319	40	710
SP	4	58	89	58	195	73	33	34	76	37	276	367	14	657
EA	0	16	54	25	93	32	20	8	28	12	122	159	7	288
UR	16	40	172	84	261	106	44	40	98	17	224	634	20	878
K	0	25	180	132	349	43	20	0	8	0	36	721	0	757
YU	1	5	6	4	15	2	0	0	1	4	8	30	0	38
OK	9	18	71	54	115	73	22	10	23	4	84	305	10	399
OM	1	9	19	13	22	10	3	1	3	0	17	61	3	81
UA9	0	17	69	28	159	32	20	1	6	0	36	293	3	332
UA	9	48	227	109	340	135	56	32	72	0	235	769	24	1028
OE	1	4	18	10	42	15	3	2	5	4	52	47	2	104
OK	9	18	68	47	109	70	22	10	23	4	83	295	2	380
JA	0	2	49	99	250	105	2	0	0	0	25	472	10	507

Po največjem številu zvez BAND/MODE prav tako prevladujejo DL postaje.....

DJ7YR	20
DL5VZ	19
UR8IDX	19
SP9FUC	19
HB9BGV	18
DK8NX	17
DL1SP	17
SP7AWG	17
RA3ZH	17

..... pa še najboljše S5 postaje.....

S51U	17
S58AL	16
S57AC	13
S57L	12
S51TJ	11
S59A	10

Za konec pa še nekaj o delanih prefiksih. Tabela je spodaj.....

OK1	231
DL1	214
UA3	132
DL5	125

F5	120
S50	4
S51	106
S52	28
S53	20
S54	14
S55	10
S56	15

Aktivnost na 6 metrih in občutenje magičnega banda iz Prištine (KN02no)

Za ekspedicijo smo se odločali že v začetku leta, ko je bilo že jasno, da bo Kosovo postalo samostojna država. Večkrat sva s Fredijem, S52ZW debatirala o tej ekspediciji in kako maksimalno vložiti svoj trud v klofanje iz te države. Namenoma sva opustila najin tekmovalni program CT for Win 10.03. in se odločila za N1MM logger, ki omogoča hitrejšo logiranje zvez. Skozi učenje in spoznavanja programa sva ugotovila, da je tudi preglednost statistik dosti boljša. Vendar prvi šok. Finci na dan osamosvojitve aktivirajo YU8, priznanja kot nove DXCC države, pa ni in ni. Tudi danes, nekaj dni po končani ekspediciji se lahko le tolažimo, da smo res klofali iz Prištine, ki je glavno mesto Kosova. Približno mesec dni pred odhodom na ekspedicijo je Fredi prišel na idejo, da bi aktivirali tudi magični band. Po posvetu z Tinetom je takoj stopil v akcijo in nabavil 5 el yagi anteno za 50 MHz. Z njo je odklofal IARU contest. Oprema je bila transverter in 30 W tranzistorški ojačevaler, katerega sta usposobila Janez Čahuk in Evgen S52EZ. Tako je bila tehnika pred ekspedicijo preizkušena. Po IARU tekmovanju nama je bilo jasno, da se band odpira tudi za DX-e, ne samo sporadične zveze. Upala sva, da bo naša južnejša lokacija boljša tudi za DX-e. Čeprav smo se pred odhodom na ekspedicijo odločili, da nekaterih stvari ne bomo ponesli s sabo, je namesto transverterja vskočila

S57	77
S58	32
S59	46

Tako je izgledala naša ekspedicija v številkah.

Lep pozdrav Fredi, S52ZW

žepna postaja FT857, katero je posodil S58AB. Res super postaja za portable delo. Na strehi motela smo postavili 5 el Yagi anteno na 6 m visok drog iz fiberglass cevi opremljen z rotatorjem, katerega je prispeval Vito, S56M. Prvotna zamisel je bila, da bi delovno mesto za 6 m bilo ločeno v najini sobi s Fredijem, da bi lahko ob odmorih ali ob počitku kontrolirala band. Tako so bile narejene tudi prve zveze na 6 m. Prvi prebavljivi signal so bili svetilniki SR6SIX in ES0SIX. Čeprav ni bilo slišati nobene aktivnosti je Fredi poklical CQ. Logirale so se prve zveze in med korespondenti se je začutilo veselje ob našem aktiviranju KN02no lokatorja. Bilo je opaziti, da so ljubitelji magičnega banda pričakovali naš znak in so bili seznanjeni z našo ekspedicijo preko spleta. Čeprav sta se slišala samo ta dva svetilnika, je bila bera oddelanih postaj zelo raznolika. Od SM, SP, DL, OZ, do LA, posebej pa so izstopali Nemci in Poljaki. Mogoče zato, ker jih je pri sporadičnih odpiranjih v Sloveniji zelo malo. Bližina pač naredi svoje.....Torej 6.8 je v logu bilo 55 zvez. Naslednje dneve je bilo precej monotono. Nobenega odpiranja, razen 8.8 malenkost na jugovzhod 5B, UR, 4X - borih 11 zvez. Naslednji dan smo zaradi okvare Tinetove postaje delovno mesto preselili v glavni shack in pomagali ob klofanju na ostalih frekvencah. En večer se je sicer odprlo proti EA vendar kot zakleto...ni bilo aktivnosti. Naslednje povprečno odpiranje je bilo 10.8, ko smo naredili 68 zvez predvsem EA, DL, SP, SM.....med njimi pa se je prebil tudi prvi Slovenec – Drago, S59A. Ob pogovoru z njim na hamfestu v Nemčavcih je dejal, da nas je slišal samo občasno in to kot pinge, ki so bili posledica roja meteoritov Perseidov. Kakorkoli, bili smo srečni, da smo S5dodali med oddelane DXCC. Glede na prejšnje dni ekspedicije je bil Fredi skeptičen, če bo še kakšen S5. Vsak dan ko je telefoniral domov je spraševal o vremenu in vremenskih napovedih, in ali je napovedana kakšna fronta, da bi bilo pričakovanje večje.

Na zadnji dan ekspedicije pa so se nam v Prištini odprla nebesa. Dobesedno...po opoldanskem odpiranju smo logirali 85 zvez. Proti večeru pa je Fredi že začel pospravljati delovno mesto za 6 m, ker je bil prepričan, da je konec odpiranja. Ko je pospravil kabel, se je zgodil short path na 10 m in so postaje predlagale, da poskusimo še na 6 m. Z malo nejevolje smo ponovno priključili kabel in glej ga zlomka, v dobri uri sem z tasterjem in pisanjem na roko kot včasih naredil še 167 zvez. Od tega kar 11 Slovencev. Ko so ostali že

podirali antene za WARCE, sem jaz veselo klofal....
 ..pravi pile up. Kar se motenj tiče od kakšnih komercialnih postaj, moram reči, da jih ni bilo. Opazilo se je, da se je dvigal šum okrog 22 ure zvečer vendar ne samo na magičnem bandu, ampak tudi na ostalih. Naša lokacija na obrobju Pristine je bila odprta prav v vse smeri. Žal nam je, da se ni bolj odprlo proti angleškemu otoku, kjer je velika aktivnost. Kakorkoli, v logu je 386 zvez od tega 244 CW in 142 SSB. Naredili smo 27 DXCC. Vse skupaj pa ni tako malo, če nas je nebo počastilo samo z enim pravim odpiranjem.
 Po državah izgleda statistika takole:

4X	3
5B	2
9A	4
DL	125
EA	14
EA8	1
ES	8
F	16
G	7
GW	1
HB9	4
I	19
LA	8
LY	2
OE	3
OH	16
OK	4
ON	9
OZ	21
PA	14
S5	12
SM	31
SP	37
TA	2
UR	17
YL	2
YU	4

Izza notebooka z lepimi spomini Renato, S57UN

Nekaj opažanj pri delu QSL managerja za YU8/S56M

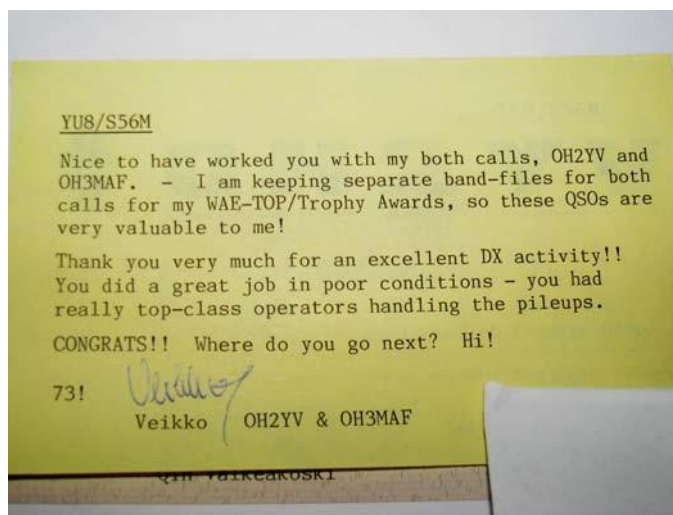
Ob povratku iz ekspedicije nas je presenetilo kar nekaj kuvert z direktno poslanimi QSL kartami. Glede na to, da so bile QSL karte za pozivni znak YU8/S56M natisnjene že pred odhodom, sem začel na pošto odgovarjati že naslednji dan po vrnitvi, tako da je bilo prvi dan poslanih že 30 QSL kart.

Že v prvih dneh sem prišel do nekaterih spoznanj in napotkov, ki bodo morda koristila tudi vsem nam, ki pošiljamo QSL karte direktno:

- za odgovor priporočam, da priložite kuverto s svojim naslovom, ki naj bo samolepilna. Lepljenje kuvert s klasičnim lepilom je prava muka, tudi če uporabljate navlaženo gobico. Zlahka pride do razlitja že napisanega naslova ali celo podatkov na QSL karti.
- QSO-je obvezno razvrstite na QSL karti kronološko in ne po obsegih ali na kakšen drug način. Manager najhitreje preveri zveze, če so te razvrščene kronološko.
- Dvakrat preverite, kdo je pravi QSL manager in poiščite njegov pravi poštni naslov. Nič ni narobe če managerja po E-mailu predhodno kontaktirate in ga povprašate za njegov točen poštni naslov in zahtevah za povratno poštnino.
- Ni potrebno pošiljati za vsako zvezo svojo kartico, raje natisnite vse zveze na zadnjo stran QSL karte ali prilepite listek z vsemi zvezami. Od nekega HB9 amaterja sem dobil kuverto z 19 QSL-kami – za vsako zvezo po eno! Za managerja je to dodatna poraba časa in nepotrebno zapravljanje denarja za poštnino.
- Na kuverto za odgovor obvezno napišite svoj pozivni znak, ki pa ni nujno del vašega naslova. Lahko ga napišete s svinčnikom na mesto, kjer bo prilepljen poštna znamka. Na ta način ne more priti do pomote pri kuvertah in njihovi vsebini, hi!
- Ne uporabljajte dolgih ameriških kuvert, saj je pošiljanje z njimi dražje (poštna znamka tipa »D«), pa tudi pošiljatelj ne bo ravno vesel take kuverte.
- Ne pošiljajte QSL z letalsko pošto oz. po novem »prednostno«, saj vas to stane dodatnih 35 centov. Popolnoma dovolj je poštna znamka tipa »C«, ki stane 40 centov. Odgovor boste dobili praktično istočasno kot s »Prednostno« pošiljko.
- Če ima vaša QSL karta premalo prostora za vpis več zvez, ne pišite podatke o dodatnih zvezah po celi QSL karti, po možnosti še v različnih smereh, raje prilepite listek z vsemi zvezami na vašo QSL karto, managerju boste močno olajšali delo!
- Če še vedno ročno izpisujete podatke o zvezah ročno, naj bo to brez popravkov in črtanj, raje napišite novo QSL karto!
- Naslov naslovnika po možnosti natisnite s pomočjo tiskalnika, obvezno dodajte v zgornji levi kot svoj naslov v poltonu (MS Word – tiskanje kuvert)
- Pred pošiljanjem preverite ali so vaše zveze vpisane v ON-LINE log, če za postajo obstaja. V primeru, da vaše zveze ne najdete, poskusite po E-mailu kontaktirati QSL managerja in mu razložite vaš problem. Dostikrat se odkrije, da je prišlo do napake, kar pomeni, da je vaša zveza v logu in je prišlo do napake na strani ekspedicije.
- Pri vlaganju QSL karte v kuverto obrnite stran na kateri so podatki o zvezi tako, da ni možno prelepiti podatkov o zvezi pri zapiranju kuverte.

Še o tem, koliko poslati za povratno poštnino. O tem odloča vsaka ekspedicija oz. manager. Najmanj ga boste polomili, če boste poslali veljavni IRC kupon, razen za države oz. managerje, ki IRC ne sprejemajo. Potrebno je tudi paziti pri pošiljanju tuje valute v nekatere države, kjer se smatra sprejemanje tuje valute v pismu za prekršek. Nekateri pošiljajo tudi kovance za 1 Euro. Morda je to dopustno v okviru evrskega območja, za ostale države pa je precej zgrešeno. Tuje banke le redko menjajo kovan denar, tako da si manager nima kaj pomagati z vašim evrom, hi! Če želite pomagati ekspediciji je to vaša odločitev s tem, da primaknete kakšen »green stamp«, ekspedicije bodo sigurno vesele vsakega prispevka. Škoda, da je že dvakrat propadla pobuda za uvedbo bankovca za 1 evro, s tem bi bilo pošiljanje QSL kart močno olajšano in pocenjeno! Če ima še kdo kakšne izkušnje v zvezi s pošiljanjem direktnih QSL kart naj se oglasi in napiše lastne izkušnje.

Polde, S57U , QSL manager za YU8/S56M